

ENDELIG: Siste samling i Grini konsentrasjonsleir, Generalappellen 7. mai 1945. I alt satt 19.788 fanger fengslet her fra 1941 til 1945.

Grini et gufs
fra fortiden

Skremmende. Opprinnelig ble Ila Landsfengsel planlagt som nytt kvinnefengsel og bygget på slutten av 1930-tallet. Men, Norge ble okkupert før fengselet ble tatt i bruk, og overtatt av nazistret under navnet Polizeihäftlingslager Grini.

I 1.425 uvirkelige dager besto tyskernes forhatte konsentrasjonsleir, Grini. I dag er det museum på stedet, og de opprinnelige

fangeprotokoller viser at 19.788 gode nordmenn «sonet» her. Størst antall var det i februar 1945 med 6.208 innsatte, hvorav 1.364 var plassert i såkalte utekommandoer. De første Grini-fanger ankom i juni 1941, gisler tyskerne håddø tatt etter britenes nålestikkaksjon mot Svolvær i Lofoten tre måneder tidligere, kan man lese i Trygve Christensens bok «Bærum og kriggen».

Forholdsvis humant

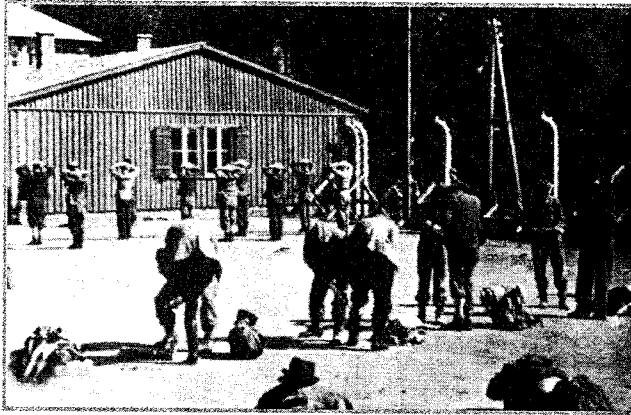
Johan Borgen skriver i boken «Dager på Grini» at det var forholdsvis humane forhold i begynnelsen, blant annet forteller han om «teggjengen» som dro på tur til Østernvann, hvor det kunne vanke både besøk og pakker hjemmefra.

Det skulle snart forandre seg, og krigens brutalitet ble demon-

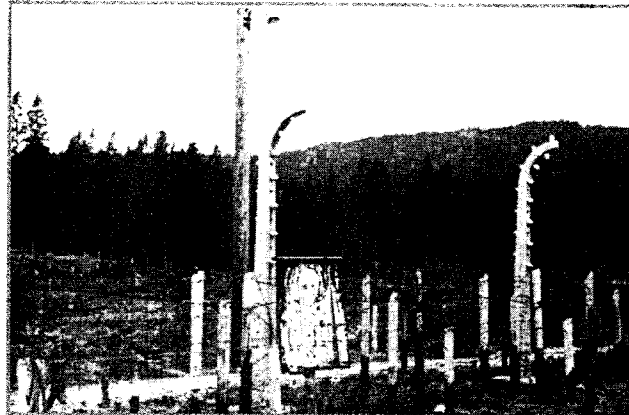
strert til fullt monn. Fangetallet økte, blant annet med båtflyktinger fra Vestlandet. Det 18 av disse ble nådeløst skutt på Trandum 30. april 1942.

Det gjaldt å holde motet oppe, noe ikke minst professor Francis Bull sørget for. I løpet av sitt opphold på 1.155 dager gjennomførte han et imponerende antall illegale «foredrag» for sine medfanger – visstnok rundt 1.500 kåserier. En annen utrettelig personlighet var visekunstneren Otto Nielsen, som selv i dag huskes for slageren «Det har vi».

(Bildene er utlånt av lokalsamlingen ved Bekkestua bibliotek)

ROLLENE BYTTET: Dette bildet er fra 1945, og viser frontkjempere som blir avsluset.

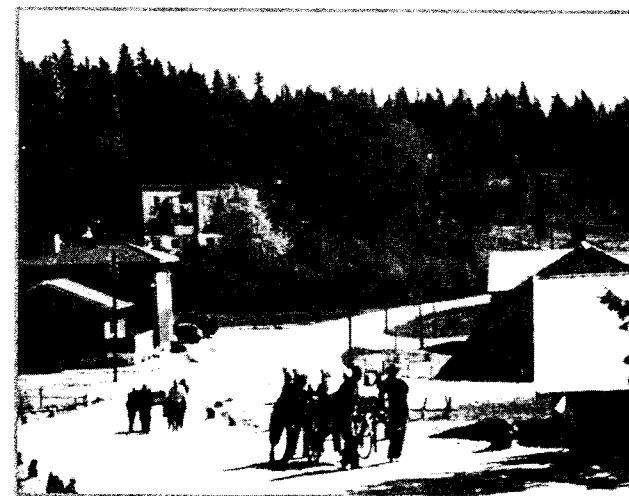
SKREMMEDE: Det strømførende piggrådgjerdet skiltet med dødninghode, viser alvoret fangene levde under.

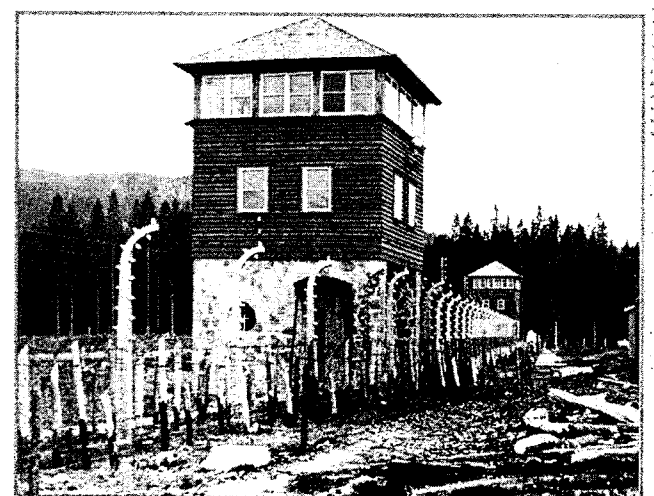
GUTTA PÅ SKAUEN: Ved fredsslutningen ble rollene byttet om, og hjemmestyrkene overtok kommandoen på Grini, som nå byttet navn til Ilebu.

FARLIG: Fanger smugfotografert i luftegården. Bildet ble senere smuglet til Sverige.

RINGEN SLUTTET: Den forhatte kommandantboligen ses i bakgrunnen til venstre, huset som i dag rommer «Grini-museet».

SKUTT BLIR DEN: Fangeleiren med piggrådgjerde og et av de ti fryktede vaktårn, avbildet i maidagene 1945.